

Jona 1: 1 – 2: 1

Preek: Schipper mag ik overvaren?

Liturgie:

Welkom
Geroepen om te Zingen 18
Begroeting
Geroepen om te Zingen 153
Leefregels uit Matteüs 5
Gezang 463: 1,2
Gebed
Lezen: [Jona 1: 1 – 2: 1](#)
Psalm 139: 1,4
Preek: Schipper mag ik overvaren?
Psalm 68: 7
Gebed
Collecten
Gezang 330: 1,2
Zegen
Gezang 456: 3

Het thema is de eerste regel van een oud kinderliedje.

Schipper mag ik overvaren, ja of nee?

Moet ik dan ook geld betalen, ja of nee?

Ik moest daar aan denken bij dit verhaal over Jona.

Het verhaal is overbekend.

Maar hoe kijken we tegen dit verhaal aan?

Want dat is een vraag, waar verschillend over gedacht wordt.

De éne uitlegger neemt alles aan als waar gebeurd.

Het is allemaal zo gegaan, zoals het er staat.

Maar er zijn ook mensen die het verhaal meer als een gelijkenis zien.

Het is een verhaal met beelden.

Het wordt dan een soort allegorie, waarin de beelden diepere betekenissen krijgen.

Zo zijn er uitleggers, die bij Jona aan het volk Israël denken.

De vis en het verblijf van 3 dagen en 3 nachten in die vis staat dan voor de babylonische ballingschap.

En het hele verhaal heeft als doel om Israël te leren, dat Gods goedheid niet alleen voor Israël bestemd is, maar ook voor de omliggende volken en zelfs voor de hele wereld.

Ik vond nog een andere uitleg, want bij Jona kun je ook denken aan Jezus Christus. En de vis is dan het graf, waarin de Heiland drie dagen gelegen heeft.

En dan zijn ook uitleggers die meer aan een combinatie denken. Er zitten elementen die echt zijn gebeurd en tegelijkertijd worden er beelden gebruikt met een bijzondere betekenis.

Hoe je moet je daar nou tegen aankijken?

Wat kunnen we daar verder over zeggen?

Nou allereerst dat Jona echt bestaan heeft.

We komen hem ook op een andere plaats in de bijbel tegen, nl. in 2 Koningen 14.

Daar wordt gesproken over *de profet Jona, de zoon van Amittai*.

En daar staat ook, waar hij vandaan komt. Uit een klein plaatsje in het noorden van Israël. Gat Hachefer heet dat plaatsje en dat ligt net boven Nazareth (en die plaats klinkt ons bekend in de oren). ([kaartje](#))

Dan nog even iets over de naam Jona. Want dat betekent duif.
En dat is natuurlijk een prachtige naam.
Want je kunt dan denken aan de postduif. Jona moet de boodschap van God overbrengen.
Maar de duif is in de bijbel ook het teken van hoop.
Jona mag namens zijn zender een troostvolle boodschap laten horen.
Hij is de bringer van hoop.

En deze Jona krijgt de opdracht om naar Nineve te gaan.
Dat is immens grote stad en dat was toen de hoofdstad van het rijk Assyrië.
Dat is nu het land Irak. ([kaartje](#))

Maar waarom moet Jona nou daar naartoe.
Want Nineve, wat heeft Israël daar nou mee te maken.
Dat is verwegistan.

Toch moet hij daar naartoe en in vers 2 lezen wij de reden:
Jona, maak je gereed en ga naar Nineve, die grote stad, om haar aan te klagen, want het kwaad dat ze daar doen is ten hemel schreiend.
Daar is dus heel wat aan de hand.

Maar dat is niet de enige reden.
Want Nineve heeft in de bijbel een aparte plaats gekregen.
Die plek wordt al genoemd in het eerste bijbelboek, in [Genesis 10](#).
Daar gaat het over een zekere Nimrod, die de eerste tiran, de eerste machthebber, op aarde is.
En deze Nimrod trekt naar dat land, wat wij nu Irak noemen, en hij bouwt daar die stad Nineve.
Zo wordt die stad Nineve het centrum van rebellie en van allesverwoestende macht en kracht.

Het is heel bijzonder dat die stad door heel de geschiedenis heen die status en die betekenis heeft gehouden.
Neem bijvoorbeeld een tiran als Saddam Hoessein, die geprobeerd heeft om die stad Nineve weer op te bouwen. En daarmee ging hij staan in de voetsporen van die Nimrod.
Het symbool van kwaad en van macht en kracht en heerschappij.
Dat is Nineve.

Dan wordt het wel heel bijzonder dat God Jona juist naar zo'n stad stuurt.
Dat zegt wat!
God laat hier zien, dat Hij het kwaad niet zo maar zijn gang laat gaan.
Nee, Hij grijpt hier in om die macht in te perken.
Hij blijft er bij betrokken en Hij kan zeggen: *Tot hiertoe en niet verder!*

En ik weet wel, dat roept bij ons best veel vragen op.
Want de één wil het zus en de ander denkt er zo over.
Maar toch, dat God er zich in mengt, dat Hij als het ware tot de aanval overgaat, ja, dat zegt wel iets over God en over Zijn betrokkenheid bij alles wat er gebeurt.
Jona, maak je gereed en ga naar Nineve.

Nou, we weten wat hij doet.
Hij gaat niet naar Nineve, maar hij gaat een heel andere kant uit.

Naar Tarsis.
Eerst naar Jafo.
Daar ligt dat schip met bestemming Tarsis.
Schipper mag ik overvaren, ja of nee?
Nou dat kon wel.
Moet ik dan ook geld betalen, ja of nee?
Ja, natuurlijk, zo'n reis dat kost wel wat.
Jona betaalt de prijs en vaart mee naar Tarsis.

Het is niet duidelijk waar die plaats gelegen heeft.
De één denkt aan Tarsus in Turkije.
Maar anderen denken aan een plaatsje in Spanje of aan de kust van Noord Afrika.
Maar in ieder geval ging Jona met de boot de Middellandse Zee op en voer hij in westelijke richting.
Dus niet naar het oosten, maar hij ging in tegenovergestelde richt. Naar het westen.

Jona vlucht.
Hij deserteert.
Hij is een dienstweigeraar.

Maar waarom vlucht hij eigenlijk?
Jona, wat drijft jou hiertoe?

Is dat angst?
Want dat kan ik me voorstellen.
Nineve, het centrum van het kwaad.
En als je leest hoe wreed de mensen daar zijn, dan heb je alle reden om bang te zijn.

Nee, nee, zegt Jona dan, het is geen angst.
Nee, de reden vind je verderop in mijn boek.
In hoofdstuk vier.
Daar lees je de reden van mijn vlucht. Want ik weet hoe God is. Hij is goed en Hij is barmhartig.
En Hij is zelfs in staat om die mensen in Nineve te sparen. Je zult zien dat dat gebeurt, als ik daar naartoe ga. Dus om dat te voorkomen ga ik maar de andere kant uit.

Ja maar, Jona, wacht nou eens even.
Jij zegt dat je God kent. Maar dan weet je toch ook dat vluchten geen zin heeft. Want hoe wil dat doen. Hij is overal. Al ga je nog verder dan Tarsis ... ook daar is Hij. Jona, vluchten kan niet meer. Ik zou niet weten hoe. Want waar je ook heengaat, ook daar is God.

Jona, weet je waar je op lijkt?
Op een kind, dat z'n handen voor zijn gezicht doet. Zo'n kind denkt dan, dat niemand hem kan zien.
En als hij zijn handen weg doet, dan zegt hij: *Kiekeboe, daar ben ik weer.*
En daarna gaan weer die handen voor zijn gezicht en denkt hij dat onzichtbaar is.

Maar Jona, dat kun je wel denken, maar God ziet je wel.
Al ga je naar het uiterste van de zee,
Ja, al daal je af in de diepten van de dood,
ook daar zal Gods hand je leiden.

En dat gebeurt ook.
Kijk maar eens, hoe God Jona uit zijn droom helpt.

Dan is daar opeens die storm.
Het gaat me toch te keer, zeg.
En ondertussen ligt Jona daar te slapen in het ruim van het schip.
Onvoorstelbaar, want hoe kun je dat nog doen, als het schip zo heen en weer gaat?
Maar dan is daar opeens die schipper: *Jona, wat lig je daar te slapen? Word wakker en bid jij tot jouw god. Misschien kan die ons helpen.*

En Jona wordt wakker. Hij komt boven.
Het lot wordt geworpen. En ja hoor, dat valt op hem.
Jona wordt helemaal in het nauw gedreven. Hij moet met zijn verhaal voor de dag komen.
En Jona beseft nu maar al te goed, dat hij de oorzaak is van deze storm.

Als je daar zo over nadenkt, dan zit daar ook iets heel moois en kostbaars in.
Tijdens mijn bezoeken kom ik ook veel verdriet tegen.
Verdriet van ouders om hun kinderen, die andere keuzes maken.
Zij gaan niet meer naar de kerk en het geloof in God zegt hun weinig meer.
Wat heb je daar aan en wat kun je daar mee?

Veel ouders bidden vurig voor die kinderen. En dat is goed. Blijf dat ook doen, want dat is heel belangrijk.
En dan kijk ik naar dit verhaal, dat ons laat zien, dat God Zijn ogen op ons gericht houdt.
Hij laat Jona niet los.
Hij laat zelfs die mensen in Nineve niet los.
Dan laat Hij ook onze kinderen niet los.
In een mensenleven kan er veel gebeuren.
En soms gebeuren er dingen, en at kunnen heel ingrijpende dingen zijn, waardoor ogen geopend en waardoor harten geraakt worden door God.

We gaan terug naar Jona, want hij wordt uiteindelijk overboord gegooid.
Hij wordt gejonast. Van je 1,2,3 ...
En op het moment dat Jona in de golven verdwijnt, gaat de wind liggen en wordt de zee kalm.
De luitjes aan boord worden er stil van en gaan zelfs op de knieën voor de God van Jona. Voor de schepper van de hemel en de aarde.
Heel bijzonder.

Maar ondertussen zijn we Jona uit het oog verloren.
Hij ging kopje onder en het kan niet anders, of het is gebeurd met hem.

Ja, dan is daar nog wel die grote vis, maar dat overleef je ook niet.
Opgeslokt door zo'n zeemonster of wat dat ook is geweest.

In de bijbel hebben de zee en zo'n groot zeemonster een symbolische betekenis.
De zee heeft in de bijbel vaak een dreigende klank. De zee, daar is chaos, daar is gevaar.
En het zeemonster is monster uit de diepte.
Die neemt je mee naar het dodenrijk.
Als je hoofdstuk 2 leest, dan schreeuwt Jona daar vanuit het rijk van de dood.
Daar zegt Jona, dat hij zinkt naar het rijk, dat zijn grendels voorgoed achter mij sluit.

Voorgoed.
Ja, dat zou je inderdaad verwachten.
Zeker na drie dagen en drie nachten.
Dan is er geen reden meer voor hoop.

Dan houdt alles op.
Daar is geen redden meer aan.

Maar houdt het op?
Nee! Tegen alle verwachtingen in komt Jona weer levend en wel te voorschijn.
Na die drie dagen en drie nachten wordt hij uitgespuugd.
Onvoorstelbaar.
Het lijkt wel een opstanding uit de dood.
En dat is het ook.
Het is een teken dat wijst op dé opstanding van Jezus Christus.

Zeker als je daar dat getal drie bij betreft.
Later -in [Matteüs 12](#)- spreekt Jezus met enkele Schriftgeleerden en Farizeeën over een teken. Dat zouden zij toch wel graag willen zien. En dan zegt Jezus: *Dit volk wel graag een teken zien? Het zal geen ander teken krijgen dan het teken van de profeet Jona. Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de grote vis zat, zo zal de Mensenzoon drie dagen en drie nachten in het binnenste van de aarde verblijven.*

En zo is het ook gegaan.
Op de derde dag is Hij opgestaan uit de dood.
Net als Jona.
En toch gaat Zijn weg verder dan die van Jona.
Jezus zegt ook: *Hier ziet u iemand, die meer is dan Jona.*
Zijn weg loopt verder door. Die gaat zelfs de dood en het graf voorbij!

Hij is de ICHTHUS-vis die ons door de zee van de dood leidt en draagt.
ICHTHUS is het Griekse woord voor vis.
En christenen hebben van die letters iets gemaakt. Ièsous Christos, Theou (H)Uios, Sotèr: Jezus Christus, Gods Zoon, Redder.
Hij is de ICHTHUS-vis die ons naar de overkant brengt.

En bij Hem, bij deze Schipper, gaat dat oude liedje zo:

Schipper mag ik overvaren, ja of nee?
Ja, dat mag.
Moet ik dan ook geld betalen?
Nee! Dat niet. Daar is al voor betaald!

Amen

Piet Hulshof, 9 juni 2013